

Anmeldelser.

Danmarks Kirker, udgivet af Nationalmuseet: Sorø Amt. 1136 S. i to Halvbind (20×28 cm), talrige Illustrationer, Grundplaner og Kort. Gads Forlag, København 1936—40. Pris: Kr. 25,00.

1933—35 udkom de to første Halvbind af Nationalmuseets herlige Størværk, Beskrivelsen af Danmarks Kirker. Disse to Halvbind omfatter Kirkerne i Præstø Amt og er anmeldt i „Geografisk Tidsskrift“ Bd. 41 1938. Nu foreligger Beskrivelsen af Sorø Amts Kirker, omfattende Kirkernes Arkitektur, Kalkmalerier, Inventar og Gravminder. For hver Kirke findes Afbildning af Bygningen, Grundplan med Angivelse af Byggeperioden for de enkelte Dele af Murene, talrige Afbildninger af Inventar o. s. v. samt et Kort over Kirkelandsbyen fra før Udskiftningen af Jordene, reproducet efter de Kort, som ligger paa Matrikelkontoret. For Geografen er det, som omtalt i Anmeldelsen af Præstø Amt, af stor Interesse at se disse Kort udgivne og derved gjort lettere tilgængelige. Ogsaa i andre Henseender er fulgt samme Plan som i de to første Halvbind, og vi kan derfor tildels nøjes med at henvise til Anmeldelsen af disse Bind.

Ligesom ved Præstø Amt sluttet Bindet med en kunsthistorisk Oversigt, i dette Bind forfattet af Nationalmuseets Direktør, Poul Nørlund. Oversigten begynder med at meddele, at der i Sorø Amt er omtalt lidt over 100 Kirker og Kapeller. Af disse er dog 12 Kirker ikke længere i Brug. For 4 af dem er der bevaret Ruiner, saa deres Grundplan er i hvert Fald delvis kendt, mens 8 Kirker næsten kun kendes af Navn.

Af Amtets Sognekirker er kun tre byggede efter Reformationen, nemlig Agersø, Omø og St. Povl i Korsør; St. Mikkel i Slagelse. Boslunde og Tingjellinge Kirker stammer fra gotisk Tid, 4 Kirker (Vetterslev, Halagerlille, Kvislemark og Karrebæk) er fra Overgangstiden (1250—1300), medens Resten (76 Sognekirker) gaar tilbage til romansk Tid (før 1250), men er som de fleste andre danske Landsbykirker blevet stærkt udvidede og ombyggede i gotisk

Tid. Af de gamle Trækirker er intet tilbage, de erstattedes i det 12. Aarhundrede af Stenkirker (Granit, Kildekalk, Limsten, i Ringsted Herred ogsaa Faksekalk). I den senere Del af romansk Tid bruges ogsaa Mursten, de gotiske Kirker er alle bygget af Mursten (Munkesten).

Den skønne romanske Stil er i det væsentlige bevaret i Ringsted og Sorø Kirker, af hvilke vel særlig Ringsted Kirke er en af de skønneste Købstadkirker i Danmark. Blandt Landsbykirkerne ses den romanske Arkitektur bedst bevaret i de herlige Kirker i Fjenneslev og Bjernede, hvor ogsaa en god Restauration har bragt dem tilbage til deres oprindelige Skikkelse, hvor tidligere Ombygninger havde skæmmet dem. Ogsaa i mange andre Kirker findes Rester (navnlig Apsider) af den oprindelige romanske Stil, men de fleste præges meget stærkt af den gotiske Ombygning, noget de har til Fælles med de fleste andre danske Kirker.

Det er et ejendommeligt Forhold ved Sorø Amt, at Indlandets Kirker gennemgaaende er de ældste og mindste, medens Kystsognenes Kirker gennemgaaende er større og senere. Sorø Amt er et af de rigeste Omraader for Kalkmalerier. Allerede i romansk Tid var Midtsjælland et Centrum for dansk Malerkunst, hvoraf meget er fremdraget i Amtets Kirker, men ogsaa fra den ældre Gotik findes i Amtet meget værdifulde Kalkmalerier. Som i de fleste andre danske Kirker stammer Altertavler og Prækestole fra Renæssancetiden.

Bindet afsluttes endelig med et fortrinligt Sagregister og Navne-register, som gør det let at finde det, man ønsker Oplysning om.

M. Vahl.

Herbert Louis: Das natürliche Pflanzenkleid Anatoliens. Geographische Abhandlungen, begründet von Albrecht Penck. Reihe III, Heft 12. 132 S. (12×19 cm), Kort, Profiler, talrige Illustrationer. J. Engelhorn's Nachf. Adolf Speemann, Stuttgart 1939.

Forfatteren er Professor ved Universitetet i Ankara og har saaledes haft Lejlighed til ved Selvsyn at studere Vegetationsforholdene i Lilleasien. Efter en kort Indledning gives en Oversigt over Landets Naturforhold, og Forskellen, der findes som Følge af disse mellem Steppevegetation, subtropisk og tempereret Skovvegetation. Herefter følger et Afsnit om Steppeegnene og deres Grænse mod Skovene. Stepperne findes i Landets temmelig tørre Indre, hvor den aarlige Nedbør gaar ned til 30—40 cm eller stedvis endnu mindre. Paa lavere liggende Steder med meget hed Sommer kan